

Круглий стіл "Використання ідей В.Сухомлинського у формуванні та збагаченні педагогічної майстерності вчителя "

Мета: пропагувати педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського, розширити знання учасників семінару про педагогічну культуру та її основні складові, формувати вміння організовувати і проводити інтерактивні форми роботи з учнями і вчителями, розвивати навички педагогічної культури, стимулювати самовдосконалення вчителя.

Вступ

Заступник директора з НВР У центрі сучасних технологій навчання і виховання дошкільників знаходиться особистісно-зорієнтована модель, основною метою якої є індивідуальний розвиток кожного вихованця освітнього закладу. З огляду на це, особливого звучання набуває спадщина Василя Олександровича Сухомлинського – видатного українського вченого, філософа, неперевершеного педагога, який опікувався долею дітей.

Василь Олександрович Сухомлинський – скромний сільський учитель, філософ, мудрець, учений, чиє ім'я знає далеко за межами України. Він навчав дітей добра, справедливості, людяності, любові до людей, сприйнятливості до краси природи та світу. Це Людина з великої літери, яка є взірцем служіння своїй професії, гуманізму, високої моральності.

Життєпис В.О. Сухомлинського

Народився 28 вересня 1918 в селі Василівці Василівської волості Олександрійського повіту Херсонської губернії (тепер Онуфріївський район Кіровоградської області) в бідній селянській сім'ї. Тут минули його дитинство й юність. Він вчився в рідному селі у школі і в 1933 закінчив семирічку. Влітку 1933 мати провела молодшого сина Василя до Кременчука. Спочатку вчився в Кременчуцькому медичному технікумі, але незабаром пішов звідти, вступив на робочий факультет, достроково закінчив його і його прийняли у педагогічний інститут.

З 1935 почався педагогічний шлях. У 17 років він став вчителем заочної школи недалеко від рідного села. Перевівся до Полтавського педагогічного інституту заочником і закінчив його в 1938. Закінчивши інститут, повернувся в рідні місця та працював викладачем української мови та літератури в Онуфріївській середній школі.

У 1941 під час Другої світової війни добровольцем пішов на фронт. У січні 1942 молодший політрук Сухомлинський був важко поранений, захищаючи Москву у битві під Ржевом.

У червні 1942 року його призначили директором сільської середньої школи, де він пропрацював до березня 1944. Як тільки рідні місця були звільнені,

він повернувся на Батьківщину і став завідувачем районного відділу народної освіти. Проте вже в 1947 просився назад до школи.

У 1948 став директором Павлиської середньої школи і беззмінно працював протягом 23 років до кінця своїх днів. В 1948 це була звичайна, пересічна школа. 23 роки стали найпліднішим періодом його науково — практичної та літературно—публіцистичної діяльності. Звичайну сільську школу він перетворив у справжню педагогічну лабораторію, де видобував скарби педагогічної мудрості. ...

Василь Олександрович Сухоминський написав 48 монографій, понад 600 статей, 1500 оповідань і казок для дітей.

У квітні 1970 року він закінчив роботу «Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості» — доповідь для захисту докторської дисертації за сукупністю робіт, яку він не встиг захистити через смерть. Всі праці Сухомлинського дають переконливе уявлення не тільки про різносторонність педагогічних підходів Сухомлинського, але і про цілісність всього його педагогічного мислення.

Твори В. Сухомлинського видані 53-а мовами світу, загальним тиражем майже 15 млн примірників. Книга «Серце віддаю дітям» перекладена на 30 мов світу і витримала 54 видання. У період з 1945 по 1970 роки надруковано 463 статті; у 1971—1986 рр. — 105 статей.

Помер 2 вересня 1970 року

Новаторські здобутки В.О.Сухомлинського:

- Уроки мислення серед природи,
- «Школа радості під блакитним небом»,
- Бесіди з людинознавства,
- Батьківська школа,
- Літературні мініатюри для дитячого читання,
- Поради вчителям.

На думку В.О.Сухомлинського:

Школа стає справжнім осередком культури лише тоді, коли в ній панують **чотири культу:**

- культ Батьківщини,
- культ людини,
- культ книжки і
- культ рідного слова.

10 «Не можна» Василя Сухомлинського:

- Не можна байдикувати, коли всі працюють;
- Не можна сміятися над старістю;
- Не можна вступати в суперечки з дорослими;

- Не можна виявляти невдоволення через те, що в тебе немає якоїсь речі;
 - Не можна допускати, щоб мати давала тобі те, що вона не може дати собі;
 - Не можна робити те, що засуджують старші;
 - Не можна залишати літню людину самотньою, якщо в неї немає нікого, крім тебе;
 - Не можна збиратися в дорогу, не спитавши дозволу дорослих;
 - Не можна сидіти обідати, не запросивши старшого;
- Не можна чекати, доки з тобою привітається старший, ти повинен привітатися першим

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА В.СУХОМЛИНСЬКОГО: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Погляди В.Сухомлинського на теорію і практику шкільного навчання відображені в ряді робіт, серед яких: “Розмова з молодим директором школи”, “Павлівська середня школа”, “Серце віддаю дітям”, “Народження громадянина” і багатьох статтях у періодичних виданнях.

Зміст навчання, на думку В.Сухомлинського, повинен становити “основи наук про природу і працю, про людський організм і мислення, про суспільство і духовне життя людини, про мистецтво”

Спираючись на власний педагогічний досвід, В.Сухомлинський розглядав навчання як складову частину виховного процесу, як спільну діяльність учителя і учнів. Педагог дотримувався думки про те, що “навчання – дуже важлива, але не єдина сфера духовного життя дитини” У процесі навчання повинен відбуватися загальний розумовий розвиток дитини. Мета навчання, на думку педагога-новатора, полягає в тому, щоб “процес опанування знань забезпечував оптимальний рівень загального розвитку, а загальний розвиток, якого досягають у процесі навчання сприяв успішному оволодінню знаннями”.

В.Сухомлинський був прибічником класичної форми організації навчання – класно-урочної системи. “Уроки – обов’язкова для всіх розумова праця” .

Він визначив три принципи побудови уроку:

1. “Поєднання, об’єднання, злиття практичної роботи, що її виконують учні, з первинним сприйняттям знань, з їх поглибленням, розвитком, застосуванням.
2. Застосування знань (у різноманітних формах) як найважливіший, головний шлях не тільки поглиблення, розвитку знань, а й їх виявлення, перевірки, обліку.
3. Тривалість і поступовість процесу оволодіння знаннями.

На думку педагога, це допоможе урізноманітнити структуру уроків.

У Павлівській середній школі, окрім класно-урочної, застосовувались й інші форми організації навчання: конференції, гурткові, факультативні, клубні

заняття, виробнича практика, домашня самостійна робота. Сюди ж належать навчальні екскурсії на природу, в музей, на виставку, підприємство тощо, праця на пришкольніх дослідних ділянках, у саду, на колгоспних полях, у майстернях, походи, спортивні змагання, турніри тощо.

1. *Вчителі початкових класів.* Павлиським педагогом, починаючи з осені 1951 р., було розвинуто та експериментально перевірено ідею навчання дітей шестирічного віку.

З шестирічками працювали по дві години на тиждень впродовж усього навчального року. Згодом групу павлиських дошкільнят батьки назвали “Школою радості”, а навесні 1952 р. вони вже “знали всі літери, писали слова, вільно читали і з нетерпінням чекали на справжні уроки – за партою.

У процесі роботи з дошкільнятами В.Сухомлинський застосовував “подорожі” в природу, ігри, колективну працю. Адже головним завданням роботи з ними педагог-новатор вважав: “вивчити як мислить кожна дитина, навчити її думати, пробудити в ній допитливість, інтелектуальні інтереси”.

Отже, навчання шестирічних дітей в авторській школі В.Сухомлинського носило новаторський характер.

У Павлиші уроки в початковій школі завжди проводились в зелених класах. Для оптимального планування часу В.Сухомлинський пропонував дітям вранці (до шкільних занять) виконувати домашні завдання, а в другій половині дня читати, грати, займатися улюбленою справою, працювати на повітрі. Такий розклад, за переконанням педагога, сприятиме всебічному розвитку особистості.

У початкових класах у “Школі Радості” ефективними були ті види робіт, що поєднували слова вчителя, наочний образ, практичну діяльність дітей. Наприклад, складання оповідань, казок, книжок-картинок про природу тощо. Для учнів початкової школи В.Сухомлинським було створено 300 сторінок “Книги природи”: “Це – 300 спостережень, 300 яскравих картин, що закарбувалися в свідомості дітей”.

В.Сухомлинський розробив систему уроків мислення, що становлять “заняття серед природи з метою розвитку думки й збагачення мовлення, ... постійного зміцнення й розвитку пам’яті, вироблення гнучкості мислення, швидкості використаних знань, що знаходяться в розумових операціях”. Вони проводяться, починаючи від дошкільнят і до завершення восьмого класу. Під час цих уроків всі діти стають дослідниками, шукаючи відповіді на безліч питань, що постають перед ними, кожний стає талановитим по-своєму. Їх тематика різноманітна. Наприклад:

- “Що сьогодні стало в полі не таким, як було тиждень тому?”
- Що ми бачимо навколо себе – в природі – живе і неживе?
- Життя у воді, на землі, на деревах” .

У Павлівській середній школі була заздалегідь визначена тематика творчих і письмових робіт для учнів (1–10 кл.) У початкових класах – це казки, твори-мініатюри, складання книжок-картинок про природу, життя школи, поетичні етюди; у середніх і старших класах – твори роздуми, в яких виражено власне ставлення до явищ, подій, вірші.

2.Методичне об'єднання вчителів природничо-математичного циклу. Методи навчання В.Сухомлинський розглядав “не стільки як засіб єдиноспрямованої передачі знань від учителя до учня, скільки як умову розгортання взаємовідносин між учителем і учнем, як умову розвитку активності цієї взаємодії” .

Впроваджуючи в практику роботи школи загальновизнані методи навчання, на основі власного досвіду В.Сухомлинський виділив дві групи загальнодидактичних методів:

1) методи, що забезпечують первинне сприйняття знань і вмінь учнями: розповідь, пояснення, лекція, опис; тлумачення понять, інструктаж, бесіда; самостійне читання книжки для первинного сприйняття знань; демонстрація та ілюстрація (кіно, схеми, картини, телебачення, діаграми, макети, таблиці, муляжі, моделі);

показ трудового процесу, вміння; самостійне спостереження, екскурсія, практична і лабораторна робота в процесі самостійного оволодіння знаннями; показ фізичних вправ;

2) методи усвідомлення, розвитку і поглиблення знань: вправи (усні, письмові, технічні); пояснення фактів і явищ природи, праці, суспільного життя; дискусії, творчі письмові роботи (твори, реферати, анотації, складання задач, програмування); виготовлення навчальних посібників і приладів, графічні роботи, лабораторні роботи, експеримент (на навчально-дослідній ділянці, на колгоспному полі, в лабораторії, у кабінеті); керування машинами, механізмами, апаратами для поглиблення, розвитку, застосування знань і вмінь; тривала трудова діяльність, що поєднує мету практичної діяльності і мету вдосконалення вмінь та поглиблення знань (у майстерні, на навчально-дослідній ділянці, на колгоспному полі, на фермі)” .

Ефективність даних методів, на думку педагога, залежить від того, наскільки “вони сприяють процесу загального розумового розвитку дитини, якою мірою процес навчання є водночас процесом розумового, морального, ідеологічного, естетичного виховання”

У всіх дидактичних методах і прийомах, був переконаний Василь Олександрович, наявні елементи виховання. Адже кожен момент на уроці повинен виховувати, але не повинно бути штучного нав'язування. Воно лише створює зайві перешкоди на шляху до досягнення поставленої мети, що завжди визначається на уроці.

Методи навчання, структура та тип уроку, організаційні та педагогічні елементи, навчальна і виховна мета матеріалу в авторській школі Сухомлинського завжди відповідали меті і завданням розробленої ним педагогічної системи.

При навчанні кожної вікової групи учнів В.Сухомлинський прагнув використовувати сукупність методів, урізноманітнювати види та форми роботи як письмові, так і усні.

Наприклад, у середніх класах учні складали анотації на прочитані книжки, робили елементарні розрахунки конструкторського характеру, писали реферати; в старших класах Павлівської середньої школи методи і прийоми роботи були спрямовані на надання учням широкої політехнічної освіти, високої культури розумової і фізичної праці, вироблення твердих практичних вмінь і навичок, виховання любові до праці і знань, підготовку до свідомого вибору спеціальності.

Знання і вміння учнів перевірялись на практиці. Наприклад, під час походів потрібно було “визначити сторони світу без сонця і зірок, здобути вогонь без сірників, розпалити багаття у дощову погоду ...”.

3.Методичне об'єднання гуманітарно-естетичного циклу.

Вчений неодноразово ставив питання: яким повинен бути урок? і знайшов на нього відповідь. При підготовці до уроку вчителів необхідно добирати такий матеріал, “...щоб учні ваші побачили, відчували незрозуміле – щоб перед ними постало запитання”. А сам урок будувати на основі причинно-наслідкових зв'язків. Це і стане запорукою успіху. Для того, “... щоб знати, що треба розповісти, а що залишити недоговореним” потрібно добре володіти теоретичним матеріалом і знати вікові й індивідуальні особливості учнів конкретного класу, рівень їхньої підготовки. Під час уроку діти повинні, використовуючи увесь запас знань, знайти правильні відповіді на запитання. Саме таким і повинен бути, на думку В.Сухомлинського, процес здобуття знань. Важливим для вчителя є вміння залучити до нього усіх учнів, щоб кожен пригадував, або відповідав, або слухав, або розмірковував.

“Мені ж треба, щоб думали, напружували розумові сили всі» .

Вчитель не повинен проводити щодня буденних традиційних уроків, відірваних від життя, насичених одноманітним матеріалом. Кожний урок, момент спілкування з дитиною повинен дивувати, наповнювати позитивними емоціями вчителя і учня.

Доцільно, на думку педагога, використовувати міжпредметні зв'язки, які “лежать не стільки в змісті фактичного матеріалу, скільки в характері розумової праці” .

Отже, все залежить від творчого добору педагогом форм, методів, прийомів роботи, вміння виробити власну неповторну методику, що спиратиметься на індивідуальні вміння, інтереси й прагнення, ідеали вихованців.

В.Сухомлинський викладав всі шкільні предмети, тому приділяв і велику увагу розробці системи форм, методів і прийомів їх викладання. Наприклад, при навчанні історії застосовувались історичні читання для молодших школярів, розраховані на ідейно-емоційний вплив, цикли вечорів, бесід, лекції; при навчанні мови в початкових класах враховувався тривалий характер, поступовість усвідомлення граматичних правил; при роботі на уроках граматики відбувалось пояснення фактів і явищ живої мови в процесі самостійного виконання вправ, застосовувались творчі письмові роботи (протягом 20-ти р. склалась система творів про природу і працю); при вивченні предметів природничого циклу важливим було проведення аналізу результатів спостережень.

4.Вчителі фізичної культури . Проблема здоров'я і фізичного виховання дітей особливо гостро постала на початку третього тисячоліття. Гуманізація освіти потребує якісно нового підходу до потреб дитини - навчання свідомого ставлення молодого покоління до збереження та зміцнення свого здоров'я. В умовах розбудови національної системи освіти важлива роль належить аналізу педагогічної спадщини не тільки діячів сучасності, а й минулого щодо проблеми фізичного виховання школярів та зміцненню їх здоров'я.

Значний внесок у розвиток цієї проблематики зроби в видатний український педагог, заслужений учитель України, директор Павлівської середньої школи Василь Олександрович Сухомлинський.

Видатний педагог розглядав фізичне виховання та збереження здоров'я підростаючого покоління як невід'ємну складову частину всебічного гармонійного розвитку особистості. Він пристрасно і переконливо стверджував: „Добре здоров'я, відчуття повноти, невичерпності, фізичних сил найважливіше джерело життєрадісного світосприймання, оптимізму, готовності подолати будь-які труднощі. Хвора, квола, схильна до захворювань дитина - джерело багатьох негод"

Вважаючи здоров'я визначальним фактором успішного навчання і розвитку дітей він шукав шляхи його поліпшення. Рекомендації Василя Олександровича ґрунтуються на спільному розв'язанні проблеми фізичного виховання, збереження здоров'я основою життєдіяльності у школі і сім'ї: „Заняття фізкультурою і спортом відіграють певну роль у всебічному розвитку учнів лише тоді, коли вся навчально-виховна робота пройнята турботою про здоров'я". Разом із шкільним лікарем вони визначали чіткий режим праці, відпочинку і харчування, а з батьками домовлялися, щоб діти з послабленим здоров'ям навесні, влітку і восени спали під відкритим небом,

харчувалися багатою на вітаміни їжею, якомога більше часу перебували на свіжому повітрі. Важливе значення для збереження здоров'я фізично кволих і схильних до захворювання дітей має залучення їх до виконання посильних гімнастичних вправ, систематичне загартування організму. Водночас подолання труднощів і досягнення певних успіхів в окремих видах спорту є добрим тренуванням вольових якостей школяра.

5. Дошкільний підрозділ.

Роль казки у виховній роботі з дошкільниками

Важливе значення у виховній роботі з дітьми відводимо казці, адже казка для дітей – це пожива для душі, бо в ній вирують людські почуття. Казка не лише забавляє, захоплює, зворушує дитячі серця, а й порушує серйозні життєві питання, спонукає кожну дитину до мислення та активних дій, розкриває їй загальнолюдські цінності, високу мораль і спонукає до дії. Під час занять слід використовувати різні казки Василя Сухомлинського, які діти не лише слухають, інсценують, а й вчаться аналізувати конкретні ситуації, знаходити оригінальні шляхи їх розв'язання. Василь Сухомлинський стверджував, що казки відкривають не лише красу, а й істину, що без казки і ситуації всі пояснення для дитини мертві, бо мовчить її серце.

Діти залюбки складають і власні казки, що є одним з найцікавіших для них видів мовленнєвої творчості. Дошкільники відчують радість і задоволення від творчості, під час якої збагачується їхній словниковий запас, розвивається мовлення. Індивідуальні казки варто записувати до книжок-«маляток», а колективні, створені разом, записувати до «Книги казок», яку можна ілюструвати та оздоблювати.

Директор закладу.

Особливу увагу приділено таким проблемам, як: неуспішність школярів, теорія і практика уроку, стимулювання радості пізнання, світоглядне спрямування навчального процесу, підготовка дітей до школи, розвиток пізнавального інтересу, сутність методичної системи В.Сухомлинського, розвивальне навчання, педагогічне забезпечення принципу успіху.

Отже, дидактична характеристика педагогічної системи В.Сухомлинського розкриває мету, сутність, методи, прийоми, засоби, форми організації навчання учнів у Павлівській середній школі.

Хід гри

Я запрошую вас взяти участь у діловій грі «Використання ідей В.О. Сухомлинського у формуванні та збагаченні педагогічної майстерності вчителя

Наша мета - пропагувати педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського, розширити знання про педагогічну культуру та її основні складові, сформулювати вміння

організовувати і проводити інтерактивні форми роботи з учнями і вчителями, розвивати навички педагогічної культури, стимулювати самовдосконалення вчителя.

Ведучий . А тепер я ознайомлю Вас із правилами гри:

- Бути позитивними;
- Говорити по черзі;
- Бути активними;
- Слухати і чути кожного;
- Толерантно ставитись одне до одного;
- Бути пунктуальними; діяти за принципом «тут і зараз»;
- Час дорого цінується.

I. Вправа – «самопрезентація» Запрошую озвучити своє професійне кредо. (5 хв.)

Ведуча:Отже, шановні колеги, виконаємо 1-е завдання гри – скласти вислів В.О. Сухомлинського і зачитати.(3 вислови).

Ведуча: Таким чином, ми об'єдналися у 3 групи за висловами В.Сухомлинського.

- 1. Вільний час учителя — це корінь, який живить джерела педагогічної творчості.*
- 2. Хто намагається розібратися в хорошому й поганому на своїх уроках, у своїх стосунках з вихованцями, той вже досягнув половини успіху.*
- 3. У наших школах не повинно бути нещасливих дітей, душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здібні.*

II.Прощу зайняти свої місця. Запрошую Вас взяти участь в інтерактивній вправі

«Мозковий штурм» (кожній команді пропонується дати відповіді на 3 запитання)

(10 хв.)

I ГРУПА

- 1. Що таке педагогічна культура? Це рівень розвитку педагога, котрий виявляється у системі потреб, соціальних якостей, стилю діяльності і поведінки.*
- 2. Що має бути, на думку В.Сухомлинського, атмосферою життя дитячого колективу, головним тонусом взаємовідносин педагога і дітей? (Доброзичливість, розумна доброта – ось що має бути атмосферою життя дитячого колективу, головним тонусом взаємовідносин педагога і дітей. Якщо ви навчили свого вихованця відчувати людину серцем, ваша доброзичливість здатна творити чудеса.)*

II ГРУПА

1. Хто, за Сухомлинським, творить обличчя школи? (*В.О.Сухомлинський стверджував, що саме педагогічний колектив він творить обличчя школи і якщо цей колектив зберігає духовні цінності - у переконаннях, поглядах, традиціях, звичаях вчителів, в особистій неповторності кожного педагога, у живих стосунках між учителями й учнями, між дітьми - школа стає великою виховною силою*)
2. У чому вбачав Сухомлинський завдання школи? (*Головне завдання школи і вчителя вбачав у вихованні справжньої людини ,*)

III група

1. Які компетенції свідчать про професіоналізм педагогів? (*Це особистісні можливості учителя, які дозволяють йому самостійно і ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу.*)
2. Що В.Сухомлинський вважав могутнім засобом впливу на свідомість вихованців? (*Слово – могутній засіб впливу на свідомість вихованців , хоча, розуміється, не все у вихованні може бути зведено тільки і винятково до слова. Наприклад, неможливо виховати працелюбство лише одними словами, однак неможливо виховати його і без серйозних, розумних слів. Мистецтво виховання обов'язково включає вміння говорити, звертатися до людського розуму і серця.*)

Ведучий: Однією із складових професійної компетентності вчителя є комунікативно-ситуативна компетентність. Ми часто стаємо свідками проблемних ситуацій між учнями, дитиною і батьками, учнем і вчителем , інколи між вчителями та ін. і повинні вміти самостійно орієнтуватися в найрізноманітніших проблемних ситуаціях педагогічної дійсності , критично їх оцінювати й оперативно знаходити шляхи подолання суперечностей, що виникають. Вересень – жовтень – це період вивчення адаптації п'ятикласників в основній школі. Саме в цей період і виникає багато проблем в учнів , їх батьків та вчителів. Ми повинні вчасно надати кваліфіковану методичну допомогу учасникам освітнього процесу при цьому слід пам'ятати про належний рівень педагогічної культури.

III. Наступна вправа «Ситуація». Групам пропонується розв'язати проблемні ситуації. (Учасники об'єднуються у 3 групи за допомогою фішок - квіток)

Проблема учня 5 класу «Коли я навчався в початковій школі, я був хорошим учнем: мав досягнення тільки високого і достатнього рівнів. Мені подобалася вчителька. Учителька Тамара Петрівна завжди допомагала мені, якщо я чогось не розумів. Тепер навчаюся у 5 класі. Предметів дуже багато і

я нічого не встигаю вчити. Іноді не розумію, про що говорить учитель. І тепер не знаю, що мені робити. До школи ходити не хочеться.»

Проблема одного з батьків учениці 5 класу. «Моя дочка навчається у 5 класі. Ми всією сім'єю не можемо відрегулювати наш життєвий режим, донька нічого не встигає робити, дуже втомлюється, стала дратівливою. Завдання дуже великі, ми самі нічого не розуміємо і не завжди можемо дати пораду дитині. Весь час після шостої вечора ми присвячуємо доньці, але проблема зостається.

Проблема молодого класного керівника 5 класу. « Мені дуже складно налагодити стосунки з учнями 5 класу. Вони практично не слухають мене, постійно спілкуються з учителькою Тамарою Петрівною. І вона дуже часто заходить до нас у клас. Що мені робити?» (10 хв.)

В.О.Сухомлинський писав: «Головний вихователь – життя, основний вихователь – сім'я». Ми також займаємося освітою батьків.

IV. Запрошую вас взяти участь у тренувальній вправі «Як звертатися до дитини?»»

Мета: розглянути особливості спілкування батьків та дітей, відпрацювати комунікативні вміння.

Кожна група (учасник) отримує картку з різними зверненнями до дитини і повинен з різною інтонацією сказати фразу відповідно до ситуації.

Після гри учасники обговорюють, чому до дитини краще звертатися за допомогою одних фраз та чим інші звертання можуть їй нашкодити.

I група А Говорите з жахом: «Залиш! Не чіпай цей молоток! Це чоловіча справа!

В. говорите спокійно, доброзичливо: «О! Я бачу, ти хочеш забити цей цвях. Подивись, молоток слід тримати ось так, а цвях- так»

II група

А. Говорите зі стурбованістю у голосі: «Почни, нарешті вчити цей вірш. Ти ж знаєш, що ти слабша у навчанні і потребуєш більше часу на підготовку»

В. Скажіть із радістю у голосі: «А пам'ятаєш, як у минулому році ти боялася того довгого вірша Т.Шевченка, але ж вивчила на таку гарну оцінку. Вивчиш і зараз»

III група

А. Говорите жалісливим тоном: « Синочку, чому ти такий лінивий! Якби ти не був таким, то міг би добре вчитися. Я справді не знаю, в кого ти такий вдався?»

В. Говорите рішуче, але доброзичливим тоном: «Синочку, ти досить розумний та здібний, щоб досягнути це. Я чекаю рішучих змін у школі.»

Ведучий. Підсумок про те, як правильно звертатися до дитини.

Отже, звертатися до дитини слід по-доброму, не принижуючи почуття власної гідності. При цьому використовувати у багатьох випадках педагогічну технологію «створення ситуації успіху». Спілкування з дитиною має приносити їй задоволення, надавати впевненості у власних силах.

Ведучий . В.О. Сухомлинський писав: «Досвід підтверджує, що **музика** – найсприятливіше тло, на якому виникає духовна єдність вихователя і дітей.» Музика відкриває нам очі на красу природи, моральних стосунків, праці, отже, через конкурс **«Відгадай мелодію»** доторкнемося до прекрасного не тільки в навколишньому світі, а й у самому собі .

- Про цю укр.. народну пісню В.Сухомлинський говорив, що вона пробуджує яскраві уявлення про далеке минуле нашого народу, про його боротьбу проти загарбників. («Ой на горі тай жєнці жнуть»)
- Пісня про дівчину, яка збирала квіти і причарувала коханого («В саду гуляла»)
- Пісня про два могутні дерева, біля яких ведеться діалог між козаком і дівчиною(Ой на горі два дубки)
- Про дівчину, яка стояла під палаючим деревом. («Горіла сосна»)
- Пісня про гарний урожай та хороших гостей. («Зеленеє жито»)
- Пісня про рослину – символ України. («Одна калина»)

Підсумок. В.О.Сухомлинський говорив: «В наших школах не повинно бути нещасних дітей – дітей, душу яких пригнічує думка, що вони ні на що не здатні. Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для подолання труднощів, бажання вчитися.»

Отже, з упевненістю можемо сказати, що педагогічні ідеї Василя Сухомлинського живуть і розвиваються, знаходять своє втілення в практиці роботи шкіл, дошкільних і позашкільних закладів, учителів і керівників шкіл. Ідеї, які він втілював у Павлівській школі є актуальними і на сьогоднішній день.